

Lepiej zapobiegać niż leczyć – czyli o bieżącym monitoringu prawnym

Poniższy scenariusz wydaje się dość powszechny. Stworzone przed laty, na początku działalności gabinetu, dokumenty, regulaminy, wzory umów z personelem i inne formularze wciąż funkcjonują. Dokumentacja medyczna jest prowadzona na kupionych kiedyś gotowych formularzach. Stworzone dawno temu tablice informacyjne na korytarzu przychodni nie były od tego czasu zmieniane. Właścicielom podmiotów leczniczych towarzyszy czasem świadomość, że pewnie nie wszystko jest w tym względzie prawidłowe i aktualne, ale skoro gabinet funkcjonuje, to – dopóki nie ma wyraźnego impulsu – zwykle nie ma też motywacji do sprawdzenia tych kwestii. Podobnie jak pacjenci zazwyczaj przychodzą do lekarza dopiero, gdy ból zaczyna im mocno doskwierać, zamiast stosować profilaktykę, tak też lekarze prowadzący własne przychodnie i gabinety często zwracają uwagę na przestrzeganie wymogów prawnych dopiero wtedy, gdy pojawiają się problemy. Wtedy jednak zarządzenie im jest o wiele trudniejsze, bardziej czasochłonne i kosztowne, a bywa, że w ogóle już niemożliwe.

W tej „Pigułce prawnej” zachęcamy Państwa do przemyślenia zasadności cyklicznego sprawdzania, czy prowadzona przez podmiot leczniczy działalność spełnia wymogi prawne. W tym celu chcielibyśmy podzielić się z Państwem doświadczeniami z licznych audytów przeprowadzonych przez nas w tym zakresie.

Wymogi Narodowego Funduszu Zdrowia

Dla podmiotów udzielających świadczeń w ramach umów z NFZ ta sfera ma niewątpliwie kluczowe znaczenie. Z uwagi na wielość wymogów, zwracamy uwagę jedynie na wybrane spośród nich, które są bardzo łatwe do zweryfikowania w trakcie kontroli:

- terminowe zgłaszanie zmian w harmonogramach personelu i w zasobach sprzętowych,
- terminowe zgłaszanie przerw w udzielaniu świadczeń zdrowotnych,
- prawidłowe oznaczenie placówek logo NFZ,
- umieszczenie wielu informacji zarówno wewnątrz budynków, w których udzielane są świadczenia zdrowotne, jak i w taki sposób, by wymagane spośród nich były widoczne także z zewnątrz budynku,
- sprzęt i wyposażenie zgłoszone w ramach umowy z NFZ muszą się znajdować na terenie podmiotu leczniczego, z aktualnymi atestami i przeglądami,
- prawidłowe prowadzenie list oczekujących,
- spełnianie przez cały zgłoszony personel wymaganych kwalifikacji,
- przebywanie w placówkach przez zgłoszony w harmonogramach personel w dniach i godzinach zgłoszonych do NFZ (także wtedy, gdy kontrakt z NFZ jest w danym miesiącu już wykonany),

Prawo w pigułce

**PAWELCZYK
KOZIK** | KANCELARIA
RADCÓW
PRAWNYCH

Krzysztof Kozik
radca prawny
e-mail: k.kozik@pawelczyk-kozik.pl

dr n. praw. **Bartosz Pawelczyk**
radca prawny
e-mail: b.pawelczyk@pawelczyk-kozik.pl

■ prawidłowe odseparowanie świadczeń udzielanych w ramach NFZ i prywatnie.

Wymogi sanitarne

Chcielibyśmy zwrócić też Państwa uwagę na monitorowanie, czy podmiot leczniczy spełnia bardzo liczne wymogi weryfikowane przez organy inspekcji sanitarnej, wynikające m.in. z rozporządzenia Ministra Zdrowia z 26 czerwca 2012 r. w sprawie szczegółowych wymagań, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia i urządzenia podmiotu wykonującego działalność leczniczą (Dz.U.2012.739). Doświadczenie pokazuje, że wymogi te zazwyczaj są spełniane w dniu przeprowadzania kontroli, różnie zaś bywa po jej zakończeniu. Tymczasem spełnienie tych wymogów ma ogromne znaczenie nie tylko ze względu na bezpieczeństwo pacjentów, lecz także bezpieczeństwo Państwa podmiotów leczniczych – w wypadku poważnych roszczeń pacjentów, gdy do sprawy wkracza policja lub prokuratora, często jest bowiem za późno na gwałtowne naprawianie zaniedbań. Ich stwierdzenie zawsze jest zaś wykorzystywane na niekorzyść właścicieli gabinetów i personelu medycznego.

Dokumentacja medyczna

Prawidłowe, dokładne prowadzenie dokumentacji medycznej nie tylko stanowi obowiązek, ale – jak pokazuje nasze doświadczenie – zdecydowanie zwiększa bezpieczeństwo na wypadek roszczeń pacjentów. Dobrze prowadzona dokumentacja medyczna jest w wypadku sporów przyjacielem lekarza. Okazuje się, że spełnienie w tym obszarze wszystkich wymogów prawnych wcale nie jest jednak łatwym zadaniem. Warto zatem nie tylko na bieżąco kontrolować tę sferę funkcjonowania przychodni, ale także – co jakiś czas – zweryfikować kupione lub przygotowane przed laty szablony, którymi się posługujemy. Konieczne jest też załączanie do dokumentacji określonych oświadczeń składanych pisemnie przez pacjentów, m.in. o upoważnieniu osób trzecich do uzyskiwania informacji o stanie zdrowia pacjentów i do uzyskiwania dokumentacji medycznej.

Zgody na leczenie

Zgodnie z obowiązującymi przepisami uzyskanie zgody pacjenta jest warunkiem koniecznym udzielenia pacjentowi jakiegokolwiek świadczenia zdrowotnego. Zgoda taka, co do zasady, może być wyrażona w dowolny sposób, w tym ustnie. Jednakże w wypadku zabiegu chirurgicznego bądź zastosowania metody leczenia lub diagnostyki stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta, zgodę wyraża się w formie pisemnej. Mając na uwadze Państwa bezpieczeństwo, sugerujemy, by we wszelkich wypadkach ocenianych przez Państwa jako bardziej ryzykowne, w tym zwłaszcza w wypadku naruszenia ciągłości tkanek, odbierać od pacjentów zgodę na piśmie. Taki dokument zgody jest bardzo silnym narzędziem obrony przed ewentualnymi roszczeniami pacjentów. Jedno-

ześnie jednak zwracamy uwagę, że dokument taki powinien mieć ściśle określoną treść, m.in. musi odnosić się do konkretnego świadczenia zdrowotnego i obejmować oświadczenie pacjenta, że uzyskał od lekarza należyte informacje. Nieprawidłowe sporządzenie dokumentu zgody może bowiem skutkować uznaniem jej za nieważną, co może rodzić bardzo poważne konsekwencje.

Zasady współpracy z personelem

Personel medyczny zatrudniany jest zazwyczaj na podstawie umów o współpracy w ramach prowadzonej przez lekarzy własnych działalności gospodarczych lub na podstawie umów o pracę (szczególnie w odniesieniu do personelu pomocniczego). W niektórych sytuacjach lekarze jedynie podnajmują od przychodni pomieszczenia, w których udzielają świadczeń. Treść zawartych umów nie jest bez znaczenia, ponieważ skutki poszczególnych postanowień mogą mieć bardzo istotne znaczenie np. w wypadku niewywiązywania się przez personel ze swoich obowiązków, wystąpienia przez pacjentów z roszczeniami odszkodowawczymi czy nałożenia kar przez NFZ. Dlatego zachęcamy Państwa do zwrócenia uwagi na treść umów, którymi się Państwo posługują w ramach prowadzonej działalności. Warto, by nie były one szablonowe, lecz dostosowane do specyfiki podmiotu.

Konsekwencje prawne

Każdy z organów kontrolnych jest uprawniony do nakładania sankcji za stwierdzone przez siebie naruszenia. Dla podmiotów udzielających świadczeń w ramach NFZ dotkliwie są zwłaszcza skutki nakładania kar umownych przez tę instytucję w wyniku postępowań kontrolnych. Kara taka oznacza bowiem nie tylko stratę finansową, ale w wypadku określonych rodzajów naruszeń wiąże się z ujemnymi punktami w ramach kolejnego konkursu o zawarcie umów z NFZ. W wypadkach najpoważniejszych naruszeń sankcją może być nawet rozwiązanie przez NFZ, w całości lub części, umowy zawartej z danym świadczeniodawcą. To zaś nie tylko powoduje utratę źródła dochodów, ale pozbawia dany podmiot możliwości uzyskania kontraktu w kolejnym konkursie.

Coraz częstszym zjawiskiem są roszczenia odszkodowawcze pacjentów. W praktyce dotyczą one zarówno błędów w sztuce lekarskiej, jak i innych naruszeń praw pacjenta. Postępowaniom odszkodowawczym towarzyszą nierzadko także sprawy karne, np. w związku z wywołaniem rozstroju zdrowia pacjenta czy nieumyślnego spowodowania śmierci, ale przestępstwem jest także wykonanie zabiegu leczniczego bez zgody pacjenta.

Zachęcamy zatem do dokonywania okresowej weryfikacji prawidłowości prowadzenia działalności leczniczej pod względem prawnym. W dłuższej perspektywie takie działania nie tylko zdecydowanie zwiększają Państwa bezpieczeństwo, ale istotnie przyczyniają się do rozwoju firmy.